КОЛЕЖ ПО ТУРИЗЪМ БЛАГОЕВГРАД

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ, обявен от ЧВУ Колеж по туризъм, Благоевград в ДВ, бр. 64 от 14.07.2026 г. по ПН 3.9. Туризъм „Икономика и управление на туризма“

Рецензент: проф. д-р Стоян Огнянов Киров

Кандидат: гл. ас. д-р Иванка Петрова Въсенска

Рецензията е изготвена на основание на решение на заседание от 28.09.2026 г. на научното жури, формирано със заповед № 178- 08.09.2026 г. на Ректора на Колеж по туризъм, Благоевград.

Представената документация отговаря по вид и съдържание на нормативните изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Колежа по туризъм - Благоевград.

I. Кратки биографични данни за кандидата

Главен асистент доктор Иванка Въсенска от 2005 до 2012 последователно придобива Бакалаварска степен по „Туризъм:, магистърска степен по „Международни икономически отношения“ и „Мениджмънт на алтернативните видове туризъм“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. През 2015 година придобива докторска степен по професионално направление 3.9 „Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление по отрасли (туризъм). Професионалният си опит е разширила с провеждане на допълнителни обучения в областта на Преподавателската мобилност по програма:Еразъм +“; Международен летен институт на Фондация „Фулбрайт“ и Център за хуманитаристика „Алма Матер“ – Правец. Владее чужди езици: Английски – ниво С2; Руски – В2, Испански и немски А2.

Гл.ас. д-р Иванка Въсенска има богат професионален опит. От предоставената автобиографична справка става ясно, че израстването в нейната кариера започва в областта на туризма в Хотел „Кемпински Гранд Арена“, Банско. Придобива опит и в чужбина като Супервайзор на рецепция и на звено „At-your-Service“ в Marriott International, Vail Marriott Mountain Resort and SPA Вейл, Колорадо, САЩ. Работи като Експерт в БИС / ТК 89 „ТУРИСТИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ“ и като стажант в Народното събрание наРепублика България.

Оценката ми за образователния и професионален статус на гл. ас. д-р Въсенска е, че тя напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, както и на изискваното съответствие между тематичното направление на представената научна продукция и професионалното направление и специалността на обявения конкурс

За участие в конкурса кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ посочва публикации, които не повтарят публикациите, свързани със защитата на докторската дисертация. Научните трудове са публикувани в легитимни издателства, а

тяхното качество е гарантирано от рецензенти и редакционни колегии. В тях не се съдържа конфиденциална информация.

Като обобщение може да се посочи, че кандидатът отговаря на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, притежава ОНС „доктор“, има 8 години преподавателски стаж като асистент и главен асистент в ЮЗУ“Неофит Рилски“, представя монографичен хабилитационен труд и 40 публикации по темата на конкурса, има публични изяви сред научните среди у нас и в чужбина.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата и преподавателската дейност

2.1. Оценка на изпълнението на качествените изисквания

От кадровата справка на гл. ас. Иванка Въсенска се вижда, че тя притежава умения и компетентности, придобити по време на трудовия стаж като специалист и преподавател.

Основните ѝ познания и експертиза са свързани с изпълнението на научно-преподавателски и изследователски дейности, разработване на учебна документация и реализиране на научни проекти.

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ участва активно като член на редакционни колегии на редица научни издания у нас и в чужбина, съответно: Член на редакционна колегия/научен съвет: Заместник-главен редактор на списание „Икономика и право“, ЮЗУ „Неофит Рилски“; Редактор на списание „Предприемачество“, ЮЗУ „Неофит Рилски“; Рецензент на списание „Tourism Management, Elsevier, Science Direct”, https://www.sciencedirect.com/journal/tourism-management/

Рецензент е на списанията Risks и Journal of Risk and Financial Management, MDPI.

Получила е награда за най-добра публикация на списание Risks (MDPI) за 2022 г. за статията:

Vasenska, I., Dimitrov, P., Koyundzhiyska-Davidkova, B., Krastev, V., Durana, P., & Poulaki, I. (2021).

Financial transactions using fintech during the COVID-19 crisis in Bulgaria. Risks, 9(3), 48.

Гл. ас. д-р Иванка Въсенска членува в Съюза на икономистите в България и Член на НПО „Камара на висшето образование“.

Справката за реализираните научно-изследователски и приложни проекти съдържа списък от 13, от които 6 национални научни и образователни проекта, както следва: Проект BG05SFPR001-3.002-0001 “От висше образование към заетост”, по Програма „Образование 2021-2027“, съфинансирана от Европейския съюз., RP-C1/25 Международна научна конференция „Кооперации и устойчиво развитие: икономически, социални и екологични измерения“,RP-B1/25 Изследване на възможностите за професионална реализация на студентите, завършващи в Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, RP-B4/20 Изследване на рисковия мениджмънт в условията на дигитална и глобализирана икономика, RP-B4/20 Изследване на рисковия мениджмънт в условията на дигитална и глобализирана икономика, RP-A1/24 Надграждане на капацитета на научноизследователски център “Обсерватория икономика” за обучения на студенти и докторанти и участието им в научни изследвания - фаза 2.

Период на провеждане: март-ноември 2020 г.2. Проект BG05M2OP001-2.013-0001 на МОН „Студентски практики – Фаза 2”. Период на провеждане: 13.01.2020 - 12.05.2023 г. Финансиран от ОП НОИР. Бюджет 46 000 000 лв..

Участие в 7 международни научни и образователни проекта - „Финансови умения за бизнес стартъп компании и малки и средни предприятия“ - „Financial Skills foR busiNEss Startups SMES (FAIRNESS)" по дейност КА2 на Програма „Еразъм +“ на ЕС, Договор за субсидия № (Проект №): 2022-1-MT01-KA220-ADU-000086969; „Към автономия на НЧМ (Непридружени чуждестранни мигранти)“ - Towards the Autonomy of UFM (Unaccompanied Foreign Minors)“. Договор за субсидия №2021-1-IT01-KA210-VET-000032889; „Устойчивостта като инструмент за възстановяване на малкия туристически бизнес: Екологична и социална отговорност в туризма“ / „Sustainability as a Recovery Tool for Small Tourism Businesses: Environmental & Social Responsibility in Tourism (Sure.To Tourism)“, Договор № 2021-1-BG-01-KA220-VET-000029619м „Социални и устойчиви умения за младото население, което не се образова, не работи и не се обучава“ - „Social and Sustainable skills for young NEET population (SOSUSK)“, проектен № 2021-1-EL02-KA220-YOU-000029015; „Иновативни инструменти за опазване и популяризиране на културното наследство в трансграничната зона” - „Innovative instruments for the preservation and promotion of cultural heritage in the cross border area“ с акроним „TOURISM-e“. Номер на проекта – MIS 5049389; Social Agri-entrepreneurship for people with disabilities in the cross-border area” (AGRI-ABILITY). Период на провеждане: 12.02.2018 г. - 05.07.2021 г. Финансиран от Програмата за Европейско териториално сътрудничество Гърция-България; „Licence, Master professionnels en formation ouverte et à distance pour le développement du tourisme durable en Chine, au Vietnam et au Kirghizstan / LMPT” - „Бакалаври и Магистри – професионалисти в концепцията по разработването на устойчиви туристически дейности в Китай, Виетнам и Киргизстан“ – ЛМПТ. Номер на проекта 573897-EPP-1-2016-BG-EPPKA2-CBHE-JP.

2.2. Изпълнение на количествените изисквания

Количествените изисквания произтичат от задължителните условия, показатели и критерии, заложени в ЗРАСРБ, ППЗАСРБ и от изискванията на Правилника за развитие на академичния състав в Колежа по туризъм. За участие в конкурса кандидатът е представил 40 публикации, както следва:

Научната продукция, представена за участие в конкурса, обхваща изследвания, разработени след придобиването на образователната и научна степен „доктор“, и е систематизирана както следва: Монографии, Глави от колективни монографии и енциклопедични издания, Студии, Статии и доклади в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, Статии и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране и в редактирани колективни томове.

За хабилитационен труд се представя самостоятелната монография „Дигитални приложения на изкуствения интелект в сферата на туризма“ (Издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, 2022, ISBN 978-954-00-0328-3), която тематично съответства пряко на обявената научна специалност.

Публикациите са групирани в шест взаимосвързани научноизследователски направления. Приносите са означени като теоретични (Т), методологични (М) и научно-приложни (П).

Установени са общо 204 забелязани цитирания на трудовете на кандидата, от които 90 в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, 8 статии и доклади публикувани в Scopus и Web of Science, 12 в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 102 в нереферирани списания с научно рецензиране. Рецензентска дейност в международни научни списания (Risks, JRFM)2. Цитиранията са от автори от Европа, Азия, Африка, Северна и Южна Америка, което свидетелства за международна разпознаваемост на изследователските резултати.

С най-висок отзвук са публикациите: Stankova, M., & Vasenska, I. (2015). Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism. Tourism & Management Studies, 11(1) – 68 цитирания; Vasenska, I., Dimitrov, P., Koyundzhiyska-Davidkova, B., Krastev, V., Durana, P., & Poulaki, I. (2021). Financial transactions using fintech during the COVID-19 crisis in Bulgaria. Risks, 9(3) – 74 цитирания; Dimitrov, P. M., Stankova, M. Z., Vasenska, I., & Uzunova, D. (2017). Increasing attractiveness and image recognition of Bulgaria as a tourism destination. Tourism & Management Studies, 13(3) – 14 цитирания.

Кандидатът е участвал в 6 национални и 7 международни научноизследователски и образователни проекта и е рецензент за международните научни списания Risks и Journal of Risk and Financial Management (MDPI).

Като обобщение може да се посочи, че анализът на Справката за наукометрия и други документи във връзка с конкурса, доказва, че кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Колеж по туризъм – Благоевград изпълнява и преизпълнява количествените и качествени изисквания, определени от ЗРАСРБ и приетите критерии от АС на Колежа, което е видно от общото изпълнение и по отделните показатели, като е достигнато изпълнение общо 1865,15 на изискуемите количествени и качествени показатели, което превишава многократно изискуемите 400 точки

2.3. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Гл. ас. д-р Иванка Въсенска до м. септември 2026г. е редовен преподавател към катедра „ Туризъм“ на ЮЗУ“Н. Рилски“. Данните за учебно-преподавателската дейност показват, че кандидатът е разработил 10 броя самостоятелни лекционни курса в областта на туризма като част от тях са свързани с темата на конкурса.(Програмно осигуряване в туризма, Дигитални инструменти в устойчивия туризъм, Дигитализация в туризма, Старъпи в туризма, Е-туризъм,) и 5 на анлийски език, бизнес английски и комуникации на английски. език

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ е участвал активно в разработването на учебни програми, нови учебни планове и актуализиране на действащите за специалности от професионални направления Туризъм в съответствие с появилите се нови изследователски направления и потребности на мениджърската практика в туризма, както и документация свързана с акредитация. Работата със студентите също е важна част от преподавателската дейност на гл. ас. Иванка Въсенска.. В процеса на обучението освен стандартните лекции тя провежда занимания в практическа среда, провежда обучения и прилага нововъведения в методите и средствата на преподаване като интерактивни методи, презентации, решаване на казуси, организация и подготовка за държавен изпит и др..

По критерия учебно-преподавателска дейност може да се обобщи, че гл. ас д-р Иванка Въсенска е утвърден преподавател в областта на туризма, който използва активни форми на обучение.

От наукометричната карта може да се направи извода, че представените научни трудове съответстват както на количествените, така и на качествените изискванията. Техният автор е утвърден изследовател и преподавател, който има приноси в развитието на туризма и новите технологии в образователния процес в научната и образователната дейност на Колежа. Той е известен в научната общност у нас и в чужбина, което се

потвърждава от цитиранията на негови научни трудове от наши и чуждестранни автори (204 цитирания)

Налице е съответствие между изискванията на конкурса и научно-преподавателската компетентност на кандидата

Като обобщение си позволявам да посоча, че кандидатът е много добре подготвен преподавател, притежава необходимия професионален опит и компетентност, които съответстват на обявения конкурс за нуждите на Колежа и може да заеме академичната длъжност „Доцент“.

III.Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност.

3.1. Тематично съдържание на представената научна продукция

Гл. ас. д-р Въсенска е предоставила структурирана систематизация в тематично :съдържанието на публикациите на кандидата може да бъдат определени в следните области:

Направление 1. Изкуствен интелект и машинно самообучение при прогнозирането на туристическото търсене *Основни публикации: монография (2022); глава от Encyclopedia of Tourism Management and Marketing, Edward Elgar (2022); FinTech, 4(3) (2025); Ekonomicko-manazerske spektrum, 18(1) (2024); ITEMA Conference Proceedings (2024); Smart Analysis of Tourism Policy Efficiency in Bulgaria for the Period 1980–2017, Sciendo (2020).*

Монографичния труд на гл. ас. д-л Иванка Въсенска изследва възможностите за приложение на технологиите на изкуствения интелект и машинното самообучение в туристическия сектор. Систематизиран е понятийният апарат на областта и са разграничени основните класове алгоритми според характера на решаваната задача – прогнозиране, класификация, сегментиране и обработка на естествен език. Проследени са конкретните области на внедряване в туристическата практика: прогнозиране на търсенето, управление на приходите, персонализация на предлагането, автоматизирано обслужване и анализ на потребителски отзиви. Отделно място заема прогнозирането на входящите туристически потоци чрез модели на дълбокото самообучение върху времеви редове, където са изведени изискванията към данните, архитектурата на моделите и критериите за оценка на прогнозната точност. Анализирани са икономическите ефекти от внедряването, както и ограниченията и рисковете, свързани с качеството на данните и с организационната готовност. Формулирани са препоръки към туристическия бизнес и към институциите, отговорни за туристическата политика.

Направление 2. Дигитализация на финансовите взаимоотношения в туризма и финансови технологии *Основни публикации: Risks, 9(3) (2021); Risks, 13(10) (2025); SHS Web of Conferences, 129 (2021).*

Направление 3. Конкурентоспособност, атрактивност и имидж на туристическата дестинация *Основни публикации: монография (2018); глава в Tourist Destination Management, Springer (2019); студия Improving Destination Management Effectiveness (2017); Ekonomika, 61(3) (2015); Tourism & Management Studies, 13(3) (2017); Marketing and Branding Research, 4(3) (2017); Entrepreneurship, 2(1&2) (2014).*

Направление 4. Културно наследство, събитиен туризъм и локална идентичност *Основни публикации: колективна монография (2015); глава в Fulbright International Summer Institute: Interdisciplinary Doctoral Papers (2017); Tourism & Management Studies, 11(1) (2015); Globalization and Its Socio-Economic Consequences (2018); The Cultural Corridors of South-Eastern Europe (2018); публикации от поредицата „Културни коридори“ (2012–2017).*

Направление 5. Кризи, риск, устойчивост и постпандемична трансформация на туризма

Основни публикации: Springer Proceedings in Business and Economics (2021); Ekonomicko-manazerske spektrum, 14(2) (2020); Tourism and Connectivity (2020); ICTR Conference Proceedings (2021, 2022); „Културните пътища на Балканите“ (2021); 10th World Conference for Graduate Research in Tourism (2018).

Направление 6. Институционална трансформация на туристическия сектор и човешки капитал *Основни публикации: глава в Tourism Development in Post-Soviet Nations, Palgrave Macmillan (2020); Management, Knowledge and Learning International Conference (2013); Regional Studies Program (2015).*

3.2. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите в представената научна продукция могат да бъдат обобщени в три групи:

А. Теоретични приноси – обогатяване на съществуващи знания. Адаптирана е методологичната рамка на дълбокото машинно самообучение към спецификата на туристическите времеви редове (1.1); доказано е влиянието на икономическите детерминанти върху прогнозната точност (1.3); изведени са детерминантите на приемането на дигиталните разплащания (2.2); разработен е моделът на връзката култура – конкурентоспособност – имидж (3.1); доказана е ролята на фестивалния туризъм за поддържането на местните традиции (4.1); изведена е типология на потребителските реакции при криза (5.2); внесено е концептуално разграничение между новите форми на туризъм и терминологичните новообразувания (5.4); анализирана е институционалната трансформация на българския туристически сектор (6.1).

Б. Методологични приноси – създаване на нови методи, модели и изследователски дизайни. Сравнителен дизайн за оценка на прогнозни модели (1.2); концепция за методологичен плурализъм при волатилни редове (1.4); библиометричен подход за картографиране на изследователско поле (2.3); методика за факторен анализ на конкурентоспособността на дестинация (3.2); приложение на теорията на игрите в дестинационния анализ (3.4); интерпретационни подходи към нематериалното наследство (4.2); измерителен инструментариум за нагласи към пътуване в рискови условия (5.1); адаптивни схеми „сигурност – устойчивост“ (5.6).

В. Научно-приложни приноси – приложение на научни резултати в практиката. Инструментариум за оценка на туристическата политика (1.5); систематизация на икономическите ефекти от изкуствения интелект в туристическата практика (1.6); емпирична оценка на финтех поведението в България (2.1); система от индикатори за

атрактивността на дестинация България и насоки за дестинационния мениджмънт (3.3, 3.5); продуктови модели върху основата на културното наследство (4.3, 4.4, 4.5); емпирични резултати за икономиката на споделянето (5.3); приложение на „Туризъм 4.0“ в постпандемични условия (5.5); резултати относно човешкия капитал и иновациите (6.2, 6.3).

IV. Критични бележки и препоръки

Научното творчество на гл. ас. д-р Иванка Въсенска представлява интерес за широк кръг специалисти, научни работници и преподаватели от висшите училища. В тази връзка препоръката ми е кандидатът в бъдеще да съсредоточи вниманието си за по-пълно оползотворяване и популяризиране на значителните си научни и приложни резултати и преподавателския си опит в публикуване на монографичен труд, учебници и учебни помагала за процеса на обучение. Това би позволило и допълнително популяризиране до широка аудитория на публикациите на кандидата.

Нямам критични бележки.

Имам въпрос.

Как чрез AI може да се подобри качеството на туристическия продукт и обслужването на туристите ?

Заключение

Представените оценки на научната, преподавателска и изследователската дейност на кандидата доказват, че той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на ППЗРАСРБ и на Правилника развитие на академичния състав на ЧВУ Колеж по туризъм Благоевград за заемане на академичната длъжност „Доцент“. Поради това с пълна убеденост препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват да бъде избрана гл. ас. д-р Иванка Въсенска за „Доцент“ по ПН 3.9 Туризъм, научна специалност „ Икономика и управление на туризма “.

20.10.2026 г.
Благоевград

Рецензент: ……
/проф. д-р С. Киров/